

Asia: Asia VN/30930/2022

Luonnos hallituksen esityksestä: kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansaattaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnokseen hallituksen esityksestä: kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) voimaansaattaminen

Valio on osakeyhtiö, jonka omistaa 13 osuuskuntaa. Näistä viisi osuuskuntaa toimittaa maidon Valiolle. (Maitosuomi, Länsi-Maito, Tuottajain Maito, Pohjolan Maito sekä Evijärven osuusmeijeri). Noin 3 700 maitotilayrittäjää omistaa näiden osuuskuntien kautta yli 99 prosenttia Valiosta. Valio maksaa toiminnan tuotot osuuskuntien kautta maitotiloille. Valio Oy ja sen hankintaosuuskunnat muodostavat ns. Valio-ryhmän. Valiolla on myös yhdeksän muuta omistajaosuuskuntaa, jotka eivät toimita maitoa Valiolle.

Suomalaiset ovat valinneet Valion 9 kertaa Suomen vastuullisimmaksi brändiksi ja laaja-alaisella, koko maidon arvoketjun kattavalla vastuullisuusraportoinnilla on yrityksessä pitkä perinne. Valion tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035, joten ilmastokestävyyden raportointi kattaa jo nyt koko ketjun tilalta asiakkaille. Myös maidontuottajaosuuskunnat ovat mukana tässä kokonaisraportoinnissa. Valio raportoi GRI:n mukaisesti ja on jo alkanut valmistautua tulevan raportointidirektiivin mukaiseen raportointiin.

Osuuskuntien raportointi ja osakeyhtiöitä koskeva konsernihuojennus

Kestävyysraportointidirektiivin implementoinnin yhteydessä on tarkoitus säätää kestävyysraportoinnin kansallisesta soveltamisesta. Kestävyysraportointidirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty osuuskunnat.

Kansallista laajennusta osuuskuntia kattavaksi perustellaan neutraliteettiperiaatteella, jonka mukaisesti yhtä yhteisötyyppiä koskevat velvoitteet tulisi saattaa myös muita yhteisötyyppejä koskeviksi, tasapuolisuuden vuoksi.

Näin ollen myöskään direktiivin valmistelussa ei osuuskuntia eikä niiden toimintamalleja ole otettu huomioon. Osakeyhtiömuotoisten toimijoiden osalta direktiivi mahdollistaa konsernitasoisen raportoinnin. Jos osuuskunnat otetaan kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan, olisivat konsernimuotoiset yritykset jatkossa edullisemmassa asemassa osuuskuntiin nähden. Yrityksillä on mahdollista raportoida konsernitasoisesti ja näin tuoda kestävyyskriteerien näkökulmasta kokonaisuutta paremmin sidosryhmien tietoon.

Osuuskuntien saattaminen lain velvoitteiden piiriin aiheuttaa nyt ongelmia, koska laki ei tunnista osuuskuntien osalta ryhmärakennetta, joka antaisi osuuskunnille mahdollisuuden laatia kestävyysraportti keskitetysti vastaavasti kuin konsernirakenteella toimivilla osakeyhtiöillä. Osuuskunnille aiheutuisi tästä merkittäviä kustannuksia verrattuna osakeyhtiöihin, eikä sidosryhmien (asiakkaiden, rahoituslaitosten, viranomaisten) vaatima tieto kestävyystoimenpiteiden etenemisestä eikä myöskään neutraliteettiperiaatteen tavoite toteutuisi.

Koska Valion vastuullisuusraportointi nyt parhaalla mahdollisella tavalla kuvaa koko ketjun toiminnan, omistajaosuuskuntien erillisistä raporteista ei olisi nähtävissä lisäarvoa eikä kokonaisuutta, jota sidosryhmät kuten asiakkaat ja rahoituslaitokset edellyttävät.

Ryhmämuotoisesti toimivan osuuskunnan mahdollisuus sopia raportoinnin toteutumisesta keskitetysti

Osuuskuntamuotoiset toimijat haluavat kertoa avoimesti kestävyystoimistaan ja tavoitteistaan. Toivoisimme, että valitaan sellainen sääntelyratkaisu, joka parhaalla mahdollisella tavalla osuuskuntien näkökulmasta mahdollistaa kestävyysraportoinnin. Osuuskuntien erilainen toimintamalli on huomioitava eikä osuuskunnille saa aiheutua muita suurempia kestävyysraportoinninkustannuksia.

Tarvitaan konkreettisia juridisia valintoja asian ratkaisemiseksi. Lainsäädännön tasolla valittavia ratkaisuja voinee olla useita. Ainakin lain tasolla tulisi määritellä se, minkälainen

osuustoiminnallisessa muodossa harjoitettava yritysryhmä on ja miten se määritellään. Sen lisäksi pitäisi luoda edellytykset sille, millä perusteella tämän ryhmän keskusyhteisöksi katsottava taho voisi laatia kestävyysraportin näiden muiden yritysryhmän osuuskuntien puolesta keskitetysti. Tämän lisäksi pitäisi selkeästi sopia siitä, että raportoinnin lainmukaisuudesta vastaa edelleen kukin yksittäinen ryhmään kuuluva osuuskunta, keskitetysti toteutetaan vain itse raportti. Näin vastuuta raportoinnin lainmukaisuudesta ei siirrettäisi toiselle yhteisölle. Tässä joitain ajatuksia siitä, miten asiaa mahdollisesti voitaisi ratkaista lainsäädäntötasolla.

Osuustoiminnallisena ryhmänä toimiva yhteisö

Ryhmärakenteen mahdollistamiseksi kirjanpitolain 1 lukuun tulisi lisätä pykälä, joka sisältää osuustoiminnallisen ryhmän käsitteen: ”Tässä laissa osuustoiminnallisella ryhmällä tarkoitetaan kirjanpitovelvollisista pääasiassa osuuskuntamuotoisista yhteisöistä koostuvaa ryhmämuotoisesti liiketoimintaa harjoittavaa joukkoa yrityksiä. Ryhmämuotoista liiketoimintaa on esimerkiksi, raaka-ainetoimittajien (tai alkutuotannon toimijoiden) yhdessä omistamansa jalostus- ja myyntiorganisaation kanssa harjoittama toiminta. Ja yleisesti ottaen osuustoiminnallisten ryhmien harjoittama liiketoiminta, jossa keskusyhteisön omistavat osuustoiminnalliseen ryhmään kuuluvat osuuskunnat.

Kestävyysraportoinnin keskitetystä laatimisesta tulisi ottaa kirjaus kirjanpitolakiin ja esimerkiksi kirjanpitolain 3a lukuun voitaisiin lisätä uusi pykälä: Osuustoiminnalliseen ryhmään kuuluvan yhteisön oikeus toteuttaa muiden kuin taloudellisten tietojen raportointi keskitetysti, joka pitäisi sisältää seuraavat oikeudet ja velvollisuudet:

Osuustoiminnallisena ryhmänä toimivilla yhteisöillä olisi yritys muodosta riippumatta oikeus sopia kestävyysraportoinnin toteuttamisesta keskitetysti. Kestävyysraportointi voitaisiin tällöin toteuttaa keskitetysti esimerkiksi osuustoiminnallisen ryhmän keskusyhteisö toimesta ja myös tiedon varmennus voitaisiin toteuttaa tässä tapauksessa kestävyysosalta keskitetysti. Keskitetysti tuotettua kestävyysraporttia ja sen sisältöä koskisivat asiallisesti vastaavat vaatimukset, kuin mitä konsernin toteuttamaa keskitettyä kestävyysraportointia koskien on tässä laissa säädetty. Osuustoiminnalliseen ryhmään kuuluvat kirjanpitovelvolliset vapautettaisiin velvoitteesta raportoida muita kuin taloudellisia tietoja, jos nämä yhteisöt ja niiden tytäryhteisöt sisällytetään keskitetysti laadittuun raporttiin, edellyttäen, että kyseinen raportti sisältää lain edellyttämät muut kuin taloudelliset tiedot.

Kukin osuustoiminnalliseen ryhmään kuuluva yhteisö vastaisi kuitenkin edelleen itsenäisesti siitä, että kestävyyttä koskevat tiedot on kyseisen yhteisön osalta raportoitu laissa määritetyt vaatimukset täyttäen. Osuustoiminnalliseen ryhmään kuuluvat yhteisöt hyväksyvät keskitetyn raportoinnin sisällön osaltaan ottamalla toimintakertomukseensa viittauksen keskitetysti tuotettuun kestävyysraporttiin. Kunkin yhteisön hallitus hyväksyy keskitetysti tuotetun raportin osaltaan allekirjoittamalla tilinpäätöksen, johon sisällytettyssä toimintakertomuksessa viitataan keskitetysti tuotettuun raporttiin. Ehdotetun pykälän nojalla voisi siten ainoastaan sopia raportoinnin

toteuttamisesta keskitetysti, muttei siirtää vastuuta raportoinnin lainmukaisuudesta toiselle yhteisölle.

Raportin tekeminen olisi edelleen mahdollista vaihtoehtoisesti myös erillisenä yhteisökohtaisena, koska yritysryhmänä toimivia yhteisöjä ja yritysryhmiä on erilaisia ja hyvin erilaisilla toimialoilla. Ehdotettu keskitettyä raportointia koskeva kirjanpitolain pykälä mahdollistaisi muun muassa sen, että osuuskuntamuotoisten yritysryhmien rahoittajat ja sidosryhmät (esim. kuluttajat) voisivat saada kattavan ja vaikuttavamman kuvan kestävyystekijöiden johtamisesta ja niissä suoriutumisesta. Ehdotettu uusi pykälä antaisi osuustoiminnallisille ryhmille myös mahdollisuuden tulla kohdelluksi kestävyysraportoinnin osalta vastaavalla tavalla kuin listatut osakeyhtiömuotoiset yhteisöt ja niiden muodostamat konsernit. Ehdotettu pykälä olisi yritysneutraali ja tukisi siten elinkeinonvapautta. Mahdollistamalla yritysryhmätasoinen raportointi varmistettaisiin riittävän kattavan, laadukkaan ja vertailukelpoisen tiedon saatavuus osuuskuntien ja muiden yhteisöjen muodostamista osuustoiminnallisista ryhmistä ja samalla pidettäisiin huoli siitä, ettei toimijoille aiheudu tarpeetonta hallinnollista ja taloudellista taakkaa päällekkäisistä raportointivelvollisuuksista. EFRAGin laatimat, erittäin yksityiskohtaiset, sitovat kestävyysraportointistandardit olisivat osuuskuntamuotoisille toimijoille varsin kuormittavia noudattaa ilman minkäänlaista keskitettyä raportointimahdollisuutta.

Lopuksi

Yllä mainituilla perusteilla katsomme, että kestävyysraportointidirektiivin kansallisessa voimaansaattamisessa tulee kirjanpitolakiin ottaa säännökset, joiden mukaisesti ryhmärakenteella toimivilla osuuskunnilla on osakeyhtiöitä vastaava mahdollisuus siihen, että yksittäiset osuuskunnat vapautetaan konsernirakenteella toimivien osakeyhtiöiden tavoin raportointivelvollisuudesta, jos osuuskuntien omistaman keskusyhteisön toimintakertomukseen sisällytetään omistajaosuuskuntien kestävyystiedot.

Jos osuuskuntien kestävyysraportoinnissa ei voida ottaa käyttöön ryhmärakennemallia, tulisi pitäytyä direktiivin alkuperäisessä soveltamisalassa, jossa osuuskunnat eivät ole kestävyysraportoinnin piirissä.

Lisätietoja

Anna-Kaisa Auvinen

Hanna Hiekkamies

Yhteiskuntasuhdejohtaja

Vastuullisuusjohtaja

Auvinen Anna-Kaisa
Valio Oy